

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

О. Ф. Погорєлова, О. В. Мартинчук

АДАПТУВАННЯ ОСВІТНІХ ВИМОГ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ 63

С. І. Салюк, О. В. Мартинчук

SMART-ЦІЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 65

А. О. Сокол, О. В. Мартинчук

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЯ З КОМАНДОЮ
СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ 67

О. Ф. Федоренко

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ:
МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ 69

В. М. Шевченко

ВІД ІНТЕГРАЦІЇ ДО ІНКЛЮЗІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ
ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ 71

Н. Л. Шнит, Г. І. Васильєва

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ УМОВ
НЕЗАЛЕЖНОГО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ ТА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
ДЛЯ КОЖНОГО 73

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 2.

ДИЗАЙН ПОСЛУГ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ ЇХНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ

А. В. Беззуба, Г. В. Супрун

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ПЕРЕКАЗУ ТЕКСТУ В
УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 75

М. А. Бекешина, В. А. Литвиненко

ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ТЕАТРАЛІЗОВАНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 77

І. Є. Богданова, О. П. Таран

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З
АУТИЗМОМ РАННЬОГО ВІКУ З ОПОРОЮ НА МОТОРНУ ІМІТАЦІЮ 79

К. Ю. Бойчук, Н. А. Лопатинська, М. С. Овчаренко

АКТИВІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА
ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ PECS 82

3. Skibska J. Model kształcenia dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) w placówkach oświatowych ogólnodostępnych. *Edukacja jutra. Uczeń i nauczyciel jako główne podmioty edukacji jutra*. 2012. s. 157-174.

С. І. Салюк, м. Київ

sisaliuk.fpsrso24m@kubg.edu.ua

О. В. Мартинчук, м. Київ

o.martynchuk@kubg.edu.ua

SMART-ЦІЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Сучасна інклюзивна освіта в Україні потребує вдосконалення системи психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Одним із чинників ефективності цієї роботи є чітке формулювання цілей розвитку дитини, що визначаються всіма членами команди супроводу на основі результатів комплексного оцінювання. У цьому контексті особливої актуальності набуває використання технології цілепокладання SMART (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound), яка дає змогу забезпечити особистісно орієнтований та системний підхід до планування розвитку дитини [1].

Аналіз міжнародного досвіду (Т. Loreman, J. Deppeler, D. Harvey, O. Brien, P. Point, George T. Doran) засвідчив, що SMART-цілі є невід'ємним елементом системи спеціальної освіти в США, Великій Британії, Канаді та Польщі, де вони активно застосовуються під час розроблення індивідуальних освітніх планів (ІОП) [1; 6]. Постановка таких цілей ґрунтується на результатах комплексної оцінки розвитку дитини, що охоплює її сильні сторони, інтереси, потреби сім'ї, соціальний контекст та ресурси навчального середовища. Важливо, що процес формування SMART-цілей відбувається колегіально — у тісній співпраці між педагогами, спеціалістами з підтримки, батьками та самою дитиною (за можливості) [1]. Ключову роль у координації цього процесу відіграє координатор із питань спеціальної освіти (SENCO), який відповідає за узгодження дій команди, моніторинг виконання ІОП та внесення коректив. В українській освітній системі окремої посади SENCO не передбачено, і його функції частково покладено на адміністрацію закладу або фахівців інклюзивно-ресурсного центру [5]. Така модель часто обмежує ефективність командної взаємодії, знижує узгодженість дій педагогів і ускладнює процес системного моніторингу досягнень дитини.

Вітчизняний досвід [2-4] демонструє, що попри впровадження інклюзивної освіти, технологія SMART-планування поки що не отримала належного поширення у практиці складання індивідуальної програми розвитку. Дослідження українських науковців (Т. Скрипник, О. Мартинчук, Н. Компанець, І. Луценко) свідчать, що проблема підвищення компетентності команд супроводу полягає у

недостатньому володінні педагогами принципами та алгоритмами SMART-планування [2]. Це зумовлює узагальненість індивідуальних програм розвитку, відсутність конкретних вимірюваних результатів і чітких алгоритмів дій.

Зарубіжний досвід [1; 6] демонструє ефективні моделі підготовки та підвищення кваліфікації команд супроводу, серед яких — інтердисциплінарні тренінги, коучинг на робочому місці, професійні навчальні спільноти, модульні онлайн-курси та симуляційні воркшопи. Ці моделі поєднують теоретичну підготовку з практичними вправами з розроблення SMART-цілей, оцінювання результатів, командної взаємодії та комунікації з батьками.

В Україні подібні форми підвищення кваліфікації пропонуються на освітніх платформах «Всеосвіта», «Рухосвіта», «Твій простір», а також у рамках Всеукраїнської науково-практичної школи інклюзивної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. Проте більшість програм мають теоретичний характер і потребують доповнення практичними модулями.

Аналіз міжнародного досвіду засвідчив, що ефективне застосування SMART-цілей у процесі розроблення індивідуальних освітніх планів забезпечує системність, вимірюваність і реалістичність освітніх результатів дітей з особливими освітніми потребами [1; 6]. Ключовим чинником успішності є міждисциплінарна взаємодія фахівців, координована спеціалістом із питань інклюзивної освіти (SENCO), а також системна підготовка педагогів до SMART-планування [6].

Вітчизняна практика демонструє позитивні кроки у впровадженні інклюзивної освіти, однак бракує цілісного підходу до формування компетентностей команд супроводу в контексті SMART-технологій. Недостатня обізнаність педагогів із принципами постановки вимірюваних цілей призводить до узагальненості індивідуальних програм розвитку та ускладнює оцінювання прогресу дитини.

Список використаних джерел:

1. Loreman T., Deppele J., Harvey D. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник. Пер. з англ. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2011. 296 с.
2. Скрипник Т. В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі. Київ: АПН України, 2015. 192 с.
3. Паливода А. В. Планування, спрямоване на кожного учня: посібник з розроблення та впровадження індивідуальних навчальних планів. Київ: Паливода А. В., 2012. 86 с.
4. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: основи та принципи впровадження. Київ: Благодійний фонд Порошенка, 2018. 156 с.
5. Наказ МОН України № 609 від 08.06.2018 р. «Про затвердження Примірнього положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами».

6. The IRIS Center. Resource Locator for Special Education Practices. Vanderbilt University, USA. URL: <https://iris.peabody.vanderbilt.edu/>

А. О. Сокол, м. Київ
aosokol.fpsrso24m@kubg.edu.ua
О. В. Мартинчук, м. Київ
o.martynchuk@kubg.edu.ua

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЯ З КОМАНДОЮ СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

З огляду на зростання кількості дітей з особливими освітніми потребами та необхідність врахування їхніх індивідуальних особливостей, підвищуються вимоги як до системи освіти, так і до професійної підготовки фахівців, які надають психолого-педагогічні та корекційно-розвивальні послуги. Найефективнішою моделлю забезпечення якості такої допомоги, як доводить практика, є командний підхід, коли фахівці різних спеціальностей об'єднують зусилля для створення комплексної системи психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП, забезпечуючи умови для її всебічного розвитку, адаптації та соціалізації.

Відповідно, зі збільшенням кількості дітей із порушеннями розвитку зростає і потреба в узгодженій командній діяльності — у системній співпраці фахівців, які спільно планують і реалізують освітні, корекційні, виховні та розвивальні заходи. Ефективність цього процесу визначається чітким розподілом функцій між членами команди, координацією їхніх дій та усвідомленням колективної відповідальності за результати психолого-педагогічного супроводу дитини.

Як зазначає Т. Скрипник, психолого-педагогічний супровід є пролонгованим процесом, спрямованим на попередження або усунення у дітей з ООП дестабілізаційних чинників, підвищення їхніх адаптивних можливостей і розкриття потенціалу. При цьому головними орієнтирами розвитку дітей з особливими освітніми потребами виступають соціальна адаптація та формування життєвої компетентності [1], що ще раз підкреслює важливість злагодженої командної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. У цьому контексті діяльність команди супроводу дитини з ООП має спиратися на ключові принципи гуманістичної взаємодії: повагу до індивідуальних особливостей дитини, визнання її унікальності, розроблення індивідуальної програми розвитку з урахуванням потреб і можливостей, створення атмосфери довіри, підтримки та заохочення, а також активне залучення батьків до процесу ухвалення рішень, обговорення результатів моніторингу Індивідуальної програми розвитку та оцінювання динаміки розвитку дитини [2].

Спираючись на окреслені принципи та узагальнення наукових підходів, було визначено перелік організаційних і методичних засад взаємодії вихователя